

НАПРЯМ 11. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-308-1-29>

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОГО РИЗИКУ НА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙ

Булавінцева Ірина Володимирівна
*аспірант кафедри економіки, маркетингу
та міжнародних економічних відносин
Національного аерокосмічного університету
імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Впровадження інновацій – важливий елемент функціонування соціально-економічних систем. Адже динамічні зміни, що відбуваються у середовищі навколо таких систем, можуть призвести до її руйнування. Інновації також можуть викликати ризики, які можуть негативно вплинути на життєздатність соціально-економічних систем. Тому важливо розуміти чому такі ризики виникають та які наслідки можуть бути.

Ризик можна визначити як ймовірність небезпеки втрати ресурсів або недоодержання доходів порівняно з варіантом, що розрахований на раціональне використання ресурсів [1]. До основних функцій ризику, як економічної категорії можна віднести:

1. Інноваційна функція. Необхідна для стимуляції пошуку нетрадиційних рішень проблем, які виникають в соціально-економічних системах.
2. Регулятивна функція. Виступає в двох формах: конструктивний і деструктивний.
3. Захисна функція. Полягає у тому, що якщо ризик – це природний стан, то нормальним має бути і терпиме відношення до невдач.
4. Аналітична функція. Передбачає необхідність вибору одного з можливих варіантів рішення, у результаті чого обирається найбільш рентабельний і найменш ризикований.

Ризики різноманітні і у цьому полягає складність їх класифікації [2]. Розглянемо такий вид ризиків, як інноваційний.

Інноваційний ризик – це ймовірність утрат, які виникають у разі вкладання коштів у виробництво нових товарів або послуг, які можуть

не знайти очікуваного попиту на ринку. Такий ризик може виникати за різних умов, а саме:

- при створенні нового товару або послуг на старому обладнанні. При цьому може виникнути додатковий ризик невідповідності якості товару або послуги;

- при впровадженні дешевшого методу виробництва товару або послуги у порівнянні з тим, що вже використовується. У такому випадку може зіткнутися з таким ризиком, як неправильною оцінкою попиту на вироблену послугу або товар;

- при виробництві нового товару або послуги за допомогою нових технологій та техніки. У цьому випадку можуть виникати такі ризики: невідповідність нового обладнання і технологій вимогам для виробництва нового товару або послуги; нова послуга або товар не зможуть знайти покупця; неможливість продажу створеного обладнання у зв'язку з тим, що воно не підходить для виробництва іншої продукції у випадку невдачі.

Наразі існує така систематизація інноваційних ризиків, що дає можливість проаналізувати такі ризики та вжити ряд заходів, що будуть спрямовані на запобігання та зниження їх наслідків [3]. Розглянемо наступну класифікацію:

1. Зовнішні або об'єктивні ризики. Залежно від джерела прояву, будуть різні форми таких ризиків, а саме макросередовища (економічні, технологічні, екологічні, політико-правові та соціально-демографічні) та мікросередовища (посередницькі, постачальницькі, конкурентні, споживацькі, контактні, інвестиційні).

2. Внутрішні або суб'єктивні ризики, а саме генерування ідей, перевірка та відбір ідей, розроблення і перевірка задуму товару, аналіз ринку для інновацій, розроблення плану просування інновацій на ринку, розроблення товару, ринкові випробування товару, розгортання комерційного виробництва нового товару.

Для того, щоб знизити ризики на життєздатність соціально-економічну систему при впровадженні інновацій, існують різні способи вибору варіанту рішення, наприклад:

- варіант рішення при умові, що відома інформація про ймовірність настання певних ситуацій;

- варіант рішення при умові, що відома оцінка відносних значень настання та наслідків ситуацій, але їх ймовірність невідома;

- варіант рішення при умові, що можна розрахувати ймовірні результати вкладення капіталу, але ймовірність можливих ситуацій невідома.

Інноваційний ризик має стимулюючі та негативні аспекти для соціально-економічних систем [4]. До стимулюючих аспектів можна віднести: випередження конкурентів; поліпшення фінансових

результатів, удосконалення організаційної структури управління соціально-економічних систем, розширення можливостей соціально-економічних систем до зміни ситуації на ринку, підтримання інтересу споживачів завдяки наданню їм більш досконалих видів продукції або послуг, підвищення іміджу соціально-економічних систем та ін. До негативних аспектів віднести: фінансові втрати внаслідок несприйняття новинки ринком, втрата іміджу внаслідок провалу інновації, складнощі фінансування інноваційної діяльності, втрачені можливості внаслідок концентрації зусиль на неперспективних напрямках та ін.

Життєздатність соціально-економічних систем залежить від багатьох факторів, в тому числі й від впровадження інновацій. Цей фактор є важливим для збереження життєздатності соціально економічних систем. Якщо враховувати можливі ризики, то система може повноцінно функціонувати в сучасному середовищі, у якому є кризові явища.

Список використаних джерел:

1. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
2. Ревенко Д.С. Методологія моделювання діагностики і управління стійкістю соціально-економічних систем. Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2020. 320 с.
3. Микитюк П.П., Крисько Ж.Л., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Скочиляс С.М. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. / ред. П.П. Микитюк. Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
4. Литвин З. Аналіз інноваційних ризиків. *Економічний аналіз*. Тернопіль. 2013. № 12(3). С. 249–252. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan201312\(3\)54](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan201312(3)54).